

DISFUNKCINIŲ ŠEIMŲ PRIEŽASTYS

Klaidingai yra manoma, kad disfunkcinės šeimos yra socialinės rizikos šeimos. Šeimos disfunkcinių nepriklauso nuo šeimos socioekonominio statuso. Kokios yra dažniausios disfunkcinių šeimų priežastys?

- Smurtaujantys tėvai

Vienas arba abu tėvai naudoja fizinį arba emocinį smurtą prieš vaiką.

- Griežtai kontroliuojantys arba autoritariniai tėvai.

Tokie tėvai nesuteikia vaikams išreikšti savo poreikių ir norų, jausmų, geriausia žino, ko reikia vaikui, projektuoja į vaiką savo lūkesčius ir jį griežtai kontroliuoja, neleidžia jam savarankiškai priimti sprendimą. Tokie vaikai dažnai dalinasi, kad jie gyvena ne savo gyvenimą, o tėvis – to, ko jie stokojo arba neturėjo galimybės realizuoti. Ilgainiui vaikai pradeda kaupti pyktį, gali pasireikšti agresija prieš save (savižala) arba kitus (fizinė agresija).

- Pernelyg nuolaidūs tėvai

Tokie tėvai nemoka nustatyti ribų, sąmoningai arba nesąmoningai bijo sulaukti vaikų pykčio, nepasitenkinimo, vengia pasijausti blogi tėvai. Tokie tėvai dažnai patys augo šeimose be jokių ribų arba, atvirkščiai, buvo labai griežtai auklėjami ir hiperkompensuojasi su savo vaikais.

- Didelės arba išplėstinės šeimos

Tokiose šeimose tėvai negali patenkinti visų šeimos narių poreikių ir norų. Arba pasireiškia nuolatinis įsikišimas iš išplėstinės šeimos narių, pvz., vieno iš tėvų motina nuolat nuvertina tėvų elgesį, reguliuoja šeimos narius.

- Šeimos nario asmenybės sutrikimas

Jeigu vienas iš šeimos narių turi asmenybės sutrikimą (t. y. pasižymi nelanksčiais mąstymo ir žalingos elgsenos būdais), tai atsiliepiama ir visos šeimos funkcionavimui. Pavyzdžiui, tėvas gali turėti narcistinį asmenybės sutrikimą ir stokoti empatijos kitų šeimos narių atžvilgiu, kitais manipuliuoti ir naudotis jais tenkindamas savo asmeninius poreikius ir norus.

- Šeimos narys - vaikas, kuris turi negalią arba lėtinę sunkią ligą

Tokiose šeimose paprastai visas tėvų dėmesys būna nukreipta į sergantį vaiką, tuo tarpu ir pačių tėvų, ir kitų vaikų poreikiai būna apleisti, ignoruojami.

- Neigiami gyvenimo įvykiai

Šeimos funkcionavimą gali sutrikdyti ir išmušti iš pusiausvyros tokie stresiniai ir neigiami gyvenimo įvykiai kaip netektis, šeimos nario savižudybė, skyrybos, pan.

- Šeimos vertybės, kultūra

Jos atsiliepiama tam, kaip šeimose yra vertinami lyties vaidmenys, kokios hierarchijos laikomasi, kokie yra įsitikinimai apie galią ir kontrolę.

- Nesaugūs prieraišumo ryšiai

Jeigu patys tėvai turi nesaugius prierašumo ryšius su savo pačiais tėvais, auga rizika, kad ir jie patys sukurs nesaugius ryšius su savo vaikais.

- Tėvai, kurių trūksta

Tai yra tėvai, kurie sąmoningai arba nesąmoningai nėra šalia savo vaikų ir nedalyvauja jų gyvenime. Tai gali būti ir tokios šeimos, kuriose tėvas arba motina atsisako savo vaikų, arba nesugeba rūpintis vaikais dėl psichikos ar kitų ligų. Taip pat tai tokios šeimos, kuriose tėvai neadekvačiai daug dirba ir praktiškai nemato savo vaikų, nėra emociškai ir fiziškai prieinami savo vaikams.

- Priklausomybė nuo alkoholio ar kitų psichoaktyvių medžiagų

Priklausomi tėvai nesugeba pasirūpinti savo vaikais, gyvenimas su tokiais tėvais tampa neprognozuojamas ir chaotiškas. Vaikai jaučia nuolatinį nerimą ir budrumą, stebi savo priklausomą tėvą, kokios jis yra būsenos ir kiek gebės tinkamai patenkinti jų poreikius.

Literatūra:

Al Ubaidi, B. A. (2017). Cost of growing up in dysfunctional family. *Journal of Family Medicine and Disease Prevention*. Vol. 3, Issue 3.